

Afgiftekantoor Dostende X

Instituut voor Zeeoceanografisch onderzoek
Natuurhistorisch Museum
Prinses Elisabethlaan 69
8401 Bredene - Belgium - Tel. 059 / 80 37 15

STRANDVLO

I.Z.W.O.
Prinses Elisabethlaan, 69,
8401 Bredene

Oriemaandelijks tijdschrift - Jaargang 10 nr. 1 - maart 1990
Verantw. uitgever: E. DUWOUILLIN, H. Consciencestraat 67, 8390 Knokke-Heist

Periodiek van "De Strandwerkgroep",
Vereniging voor mariene biologie.
Verschijnt driemaandelijks.

maart 1990

Voorzitter: Guido RAPPE, Kapelstraat 3, 9890 Ursel.

Tel. 091/74.39.68

Penningmeester: August GOETHAELS, Lobelialaan 5, 8400 Oostende.

Tel. 059/80.26.45

Redactie: Emmanuël DUMOULIN, Hendrik Consciencestraat 67,

8390 Knokke-Heist. Tel. 050/51.08.41

Secretaresse: Rika GOETHAELS, Sint Franciscusstraat 55 (bus 10),

8400 Oostende. Tel. 059/70.58.48

Natuurhistorisch Archief: Jean-Paul VANDERPERREN, Hoogstraat 137,

2940 Zemst. Tel. 015/61.07.81

Bestuursleden: Bart VERHAEGHE, Zuidbroekstraat 11, 8178 Woumen.

Tel. 051/50.23.46

Yves VERHAEGHE, Stationsstraat 29, 8240 Gistel.

Tel. 059/27.60.23

Abonnementsprijs: 250,- BEF. Te storten op rek. 001-1091291-20,
t.n.v. "De Strandwerkgroep", p/a A. GOETHAELS (zie hoger).
Buitenlandse leden gebruiken postrek. 000-1493424-12.

INHOUD.

Woord Vooraf, Oproep.	1
Brief aan de Staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie Mevr. Miet SMET.	3
Slotverklaring jaarvergadering Strandwerkgroep.	4
Excursiekalender 1990.	6
18546 Bijzondere vis gevangen in Westerschelde.	7
18552 UDEKEM d'ACQZ, C. d'. <u>Processa canaliculata</u> LEACH, 1815, une crevette nou- velle pour la faune belge et pour la Baie Sud de la Mer du Nord.	8
18561 RAPPE, G. Twee zeldzame gasten in Belgische wateren: de Gehoornde Slijmvis <u>Parablennius gattorugine</u> (L., 1758) en de Rode Bandvis <u>Cepola rubescens</u> L., 1766.	12
18564 UDEKEM d'ACQZ, C. d'. A propos d'un Crustacé Décapode rarement signalé sur la côte belge: <u>Porcellana platycheles</u> (PENNANT, 1777).	14
18566 VERHAEGHE, Y. Reuzen-exemplaren van de Blauwgestreepte Schaalhoren <u>Patina pellucida</u> (LINNAEUS, 1758) te Audresselles.	16
18568 ENEMAN, E. Het Harig Krabbetje <u>Pilumnus hirtellus</u> (LINNAEUS, 1761) ook te Oostende-Mariakerke.	18
18569 UDEKEM d'ACQZ, C. d'. <u>Anapagurus hyndmanni</u> (BELL, 1846), un Crustacé Décapode rarement signalé dans le Boulonnais.	20
Korte Mededelingen.	22

WOORD VOORAF.

Instituut voor Zeewetenschappelijk onderzoek -1-
Hortensiusstraat 67
8401 Brundage - Belgium - Tel. 059/80 37 15

Er zijn sinds de jaarvergadering enkele verschuivingen opgetreden in het bestuur. André ANNYS draagt de voorzitterssjerp over aan Guido RAPPE. Het bestuur dankt hem voor de vele stimulerende jaren. André was niet alleen voorzitter, maar vooral steunpilaar van het bestuur. Eén van zijn grootste verdiensten was het opstellen van de statuten voor de vereniging. Een niet te onderschatten instrument en houvast voor onze werking!

Deze verschuiving houdt ook in dat Guido de redactie verlaat. Laatstgenoemde taak rust nu volledig op de schouders van Manu DU-
MOULIN. Een nieuw bestuurslid tenslotte is Bart VERHAEGHE. De "octopus" van het bestuur strekt zijn tentakels steeds meer naar het binnenland uit.

Het bestuur.

Zoals je ziet is ook de kaft van ons lijfblad "De Strandvlo" ingrijpend bijgewerkt. Dit is een eerste poging om het oorspronkelijke wat rommelig aandoende ontwerp aantrekkelijker te maken. Er zal echter verder gewerkt worden aan het volledig op punt stellen van een kaftontwerp. Graag zouden we hiervoor een professioneel graficus aanspreken. De destijds door E. COPPEJANS gedane suggestie om bovenaan de artikels de naam van het tijdschrift, jaargang, aflevering en aantal bladzijden te plaatsen doet bij deze Strandvlo zijn intrede. Dit vergemakkelijkt het opzoeken van de literatuurreferentie, en, wanneer er kopijen van een artikel genomen worden staan alle referenties er nu meteen bij. De "Aanwijzingen voor auteurs" staan voor de verandering eens schuin getikt. Niemand zal het ontkennen: het oog wil ook wat!

Wat uw redacteur echter het meest aan het hart ligt is de inhoud van "De Strandvlo", m.a.w. veel en degelijke artikels. Ieder een is van harte welkom met zijn manuscript, ik zorg ervoor dat het in een mooie vorm in "De Strandvlo" zal verschijnen. Hoe je zoiets kunt opvatten is al in eerdere nummers gedemonstreerd.

Niettegenstaande het kopijsaanbod de laatste tijd aan de krappe kant is, blijft uw redacteur niet bij de pakken zitten. O.a. in het kader van ons 10-jarig bestaan heb ik 14 Belgische beroeps mariene biologen aangeschreven om een bijdrage voor "De Strandvlo" te vragen. Tot nog toe heb ik 4 positieve reacties ontvangen, ik hoop ten stelligste dat er nog meer zullen volgen.

Dit nummer is wat dunnetjes, maar is toch eens te meer een illustratie van de creativiteit en de werkzaamheid van "De Strandwerkgroep".

De redacteur.

OPROEP.

Het nieuwe kwallenseizoen is ondertussen ook begonnen. In de volgende Strandvlo komt een overzicht van het seizoen 1989. Al wie nog gegevens heeft wordt verzocht deze door te sturen aan G. RAPPE, Kapelstraat 3, 9890 Ursel, zodat ze nog in het verslag kunnen opgenomen worden.

Voor de rest wens ik iedereen een vruchtbaar kwallenseizoen. De kracht van veel onderzoeken ligt in het jarenlang systematisch waarnemingen doen op een identieke manier!

Guido RAPPE

DE STRANDWERKGROEP
Vereniging voor Mariene Biologie

Ursel, 27 februari 1990

p/a Guido Rappé
Kapelstraat, 3
B-9890 Ursel

Mevrouw Miet Smet
Staatssecretaris voor Leefmilieu
en Maatschappelijke Emancipatie
Wetstraat, 56
1040 Brussel

1 bijlage

Geachte Mevrouw de Staatssecretaris,

Onze vereniging en haar leden maken zich ernstig zorgen om de biologische kwaliteit van de Noordzee. Onze zorgen behelzen alle levende organismen, hun onderlinge relaties en de abiotische factoren van belang voor hun levensonderhoud en levenscyclus (het fysische en chemische milieu). Wij stellen vast dat het oecosysteem van de Noordzee ernstig verstoord is door menselijke activiteiten.

Wij stellen dat het aan diezelfde mens is deze verstoring te reduceren tot een strikt minimum. Bijeen op de negende jaarvergadering te Oostende op 17 februari 11. hebben wij in dit verband enkele punten geformuleerd die absolute voorrang moeten krijgen.

In de stellige overtuiging dat deze punten uw volle aandacht zullen genieten, durven wij hopen dat u deze ook zult verdedigen bij uw collega's van de andere Noordzeestaten op de aanstaande Derde Noordzee Ministers Conferentie te Den Haag op 7 en 8 maart aanstaande.

Hoogachtend,

de voorzitter
Guido Rappé, bioloog.

SLOTVERKLARING JAARVERGADERING STRANDWERKGROEP.

De Strandwerkgroep, Vereniging voor Mariene Biologie, verenigt 200 Noordzeekenneren en mariene biologen van België. Ter gelegenheid van de negende jaarvergadering te Oostende op 17 februari 1990 stelt de vereniging vast dat de kwaliteit van de Noordzee als leefmilieu slecht is. Voor de Belgische sector in het bijzonder geldt dat de oostkust beladen is met een onaanvaardbaar hoge dosis zware metalen, die zich in de bodem en de voedselketens vastzetten. De westkust worstelt met het probleem van ongezonde stranden door bacteriële verontreiniging. De oorzaak van deze beide kwalen dient gezocht in de kwaliteit van het water van respectievelijk Schelde en IJzer.

Naast deze locale aspecten zijn er de algemene grensoverschrijdende problemen van belasting met schadelijke produkten als zware metalen, PCB's, olie, nutriënten, ... Deze zijn, soms indirect, een gevolg van menselijke ingrepen. Er wordt nog altijd chemisch afval en verontreinigd slib geloosd in de Noordzee. Nog altijd spoelen olietankers en andere schepen hun ruimen op volle zee. Nog altijd denkt de zeeman dat de zee een openbare stortplaats is. Uit de verontreinigde lucht slaan schadelijke stoffen neer. Uit "anti-fouling"-verven ontsnappen chemische verbindingen die onvruchtbaarheid veroorzaken bij bepaalde schelpdieren en mogelijks ook andere organismen. En tenslotte is er de moderne visserij, die rechtstreeks ingrijpt in de voedselketens.

Al deze menselijke activiteiten hebben uiteindelijk zware gevolgen voor de mariene fauna en flora, vermits zij rechtstreeks invloed hebben op de voedselketens. Deze schadelijke invloeden worden gecumuleerd in de hogere trofische niveaus: zeezoogdieren, zeevogels en vissen. Deze groepen hebben derhalve een belangrijke signaalfunctie.

Daarom richt De Strandwerkgroep zich dringend tot de Belgische verantwoordelijke op de Derde Noordzee Ministers Conferentie te Den Haag op 7 en 8 maart 1990. Er moeten dringend EFFECTIEVE maatregelen genomen worden voor het herstel van de Noordzee als leefmilieu. Er moeten internationale afspraken komen, die echter ook nationaal dienen te worden nageleefd. In het bijzonder voor ons land zijn volgende punten prioritair:

- Er moet werk worden gemaakt van de reiniging van IJzer- en Scheldebekken, in samenspraak met Frankrijk en Nederland.
- Alle rechtstreekse rioollozingen in de Noordzee langs de Belgische kust (in de badplaatsen en de havens) moeten worden stopgezet.
- Er moet streng worden toegezien op het maritiem transport van gevaarlijke stoffen.
- Voor het verbranden en/of het lozen van chemisch afval en het dumpen van giftig slib moeten onschadelijke alternatieven worden gezocht.
- Er moeten fondsen komen voor wetenschappelijk onderzoek betreffende de achteruitgang en het verdwijnen van de zeezoogdieren uit de Belgische wateren en het gebruik van zeevogels en niet-commerciële vissoorten als indicatoren van de biologische kwaliteit van de Noordzee.

* * *

EXCURSIEKALENDER 1990.

Zaterdag 26 mei: bezoek aan het slikke en schorre-gebied te Doel (Westerschelde). Naderhand kan eventueel nog fossielen gezocht worden op de opgespoten terreinen te Kallo.
Afspraak: 09.00 uur aan het kerkje van Doel.
Leiding: Emmanuël DUMOULIN.

Juli of augustus: gansedagexcursie naar Noord-Frankrijk (Flandre maritime; tussen Bray-Dunes en Calais of mogelijks nog verder).
Afspraak: nader te bepalen.
Leiding: Guido RAPPE en Emmanuël DUMOULIN.

Zaterdag 8 september: strandexcursie te Heist.
Afspraak: 08.30 uur aan de oostelijke dam te Heist.
Leiding: Cédric d'UDEKEM d'ACOUZ.

Zaterdag 6 oktober: opnieuw eens een uitstap naar Zeeuws-Vlaanderen. We brengen een bezoek aan de golfbrekers te Nieuwe-sluis.
Afspraak en leiding: worden nog meegedeeld.

Zaterdag 10 november: kruieexcursie met een paardevisser aan het strand van Oostduinkerke.
Afspraak: 13.30 uur aan het visserijmuseum te Oostduinkerke.
Leiding: Rika GOETHAELS.

P.S.: Mocht je met vragen zitten omtrent één van bovenstaande activiteiten, aarzel dan nooit om iemand van het bestuur te contacteren om meer inlichtingen in te winnen (tel. nummers zie binnenkant kft).

BIJZONDERE VIS GEVANGEN IN WESTERSCHELDE.

TERNEUZEN. - Medewerkers van het Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek te Yerseke hebben op de Westerschelde een bijzondere vis gevangen. Het is een Gehoornde Slijmvis.

De geelbruine vis heeft een lengte van veertien centimeter. De vis is te herkennen aan een aantal donkere verticale banden op de flanken en vooral aan de twee franjevormige tentakels voor op de kop. De soort kan tot dertig centimeter lang worden.

Gehoornde slijmvissen komen voor langs de ondiepe rotskusten van Spanje en Portugal tot de Britse zuid- en westkusten en de Franse kust (Bretagne). Over de leefgewoonten van de vis is weinig bekend. De soort is zeer zeldzaam langs de Nederlandse kust. Slechts enkele waarnemingen, daterend van vóór 1940, zijn bekend.

Het onderzoeksvaartuig Luctor van het Delta Instituut, dat bezig was met visonderzoek, haalde de vis op in de Pas van Terneuzen, ten oosten van de Hoge Springer. Om er zeker van te zijn dat het dier geen nadelige gevolgen aan de vangst heeft overgehouden, verblijft de vis gedurende twee weken in het aquarium van het Delta Instituut. Bedoeling is de vis daarna weer in de omgeving van de vangstplaats vrij te laten.

Krantenbericht overgenomen uit "De Stem" van 26 januari 1990.
(ingezonden door Robert COELUS)

PROCESSA CANALICULATA LEACH, 1815, UNE CREVETTE NOUVELLE
POUR LA FAUNE BELGE ET POUR LA BAIE SUD DE LA MER DU
NORD.

C. D'UDEKEM D'ACQZ

Abstract.

The shrimp Processa canaliculata LEACH, 1815 is recorded for the first time in the Belgian waters and in the Southern Bight of the North Sea.

Mr. Eddy ENEMAN nous a communiqué une *Processa* d'environ 5 cm pêchée le 15-XII-1989 par le chalutier d'Oostende 0.32 devant la côte belge, sur le Stroom Bank (entre Oostende et Westende) et deux autres *Processa* du même ordre de grandeur pêchées entre le 6 et le 7-II-1990 par le chalutier d'Oostende 0.101 dans un secteur non spécifié des eaux côtières belges.

En se référant aux publications de NOUVEL & HOLTHUIS (1957), SMALDON (1979) et surtout d'AL-ADHUB & WILLIAMSON (1975), il nous est clairement apparu que ces trois crevettes étaient des *Processa canaliculata* LEACH, 1815, une espèce qui n'avait jamais été observée auparavant dans la Baie Sud de la Mer du Nord et, à fortiori, dans les eaux belges.

Les signalements antérieurs de *P. canaliculata* dans le Sud de la Mer du Nord (HOLTHUIS, 1950; 1954; HEEREBOUT, 1974; HOLTHUIS & HEEREBOUT, 1976) ne sont pas basés sur la présente espèce.

P. canaliculata était connue depuis la Grande-Bretagne (côtes Nord-Est, Ouest et Sud) jusqu'à la Méditerranée occidentale. En Mer du Nord, elle n'avait été observée que devant le Northumberland (SMALDON, 1979).

Quatre espèces de *Processa* sont à présent connues dans la Baie Sud de la Mer du Nord, trois d'entre elles ayant été signalées dans les eaux belges:

- Processa canaliculata LEACH, 1815

- Les 3 spécimens signalés ici, pêchés devant la côte belge.

- Processa edulis crassipes NOUVEL & HOLTHUIS, 1957
  - 1 spécimen récolté aux Pays-Bas sur le Wielingen Bank près de l'embouchure de l'Escaut le 22-X-1951 (NOUVEL & HOLTHUIS, 1957; HEEREBOUT, 1974; HOLTHUIS & al., 1986).
  - 4 jeunes spécimens récoltés nuitamment en Août et en Septembre 1988 au pied de jetée orientale du port de Zeebrugge (d'UDEKEM d'ACQZ, 1989).
  - 2 jeunes spécimens récoltés nuitamment le 20-VIII-1989 au pied de la jetée orientale du port de Zeebrugge.
  - 1 spécimen adulte pêché le 30-XII-1989 par le chalutier d'Oostende 0.23 près de l'Oostende Bank avec les crevettes Palaemon serratus (PENNANT, 1777), Processa modica modica WILLIAMSON & ROCHANABURANON, 1979, Pandalus montagui LEACH, 1814, Pandalina brevisrostris (RATHKE, 1837) et Crangon allmani KINAHAN, 1857.
- Processa modica modica WILLIAMSON & ROCHANABURANON, 1979
  - Signalée dans diverses localités dans le Sud de la Mer du Nord, notamment dans les eaux belges, souvent sous le nom de Processa parva HOLTHUIS, 1951 (NOUVEL & HOLTHUIS, 1957; HEEREBOUT, 1974; ENEMAN, 1985). Probablement la Processa la plus commune dans le Sud de la Mer du Nord.
- Processa noveli holthuisi AL-ADHUB & WILLIAMSON, 1975.
  - Quelques signalements dans le Sud de la Mer du Nord (souvent sous le nom de Processa canaliculata LEACH, 1815), devant les côtes des Pays-Bas, une fois échouée sur la plage dans ce pays (NOUVEL & HOLTHUIS, 1957; HEEREBOUT, 1974, FAASSE, 1990). Ne semble pas encore avoir été signalée dans les eaux belges.

Beaucoup de crevettes sont petites, agiles et nocturnes: ceci rend leur capture souvent difficile et explique que certaines espèces puissent longtemps échapper aux recherches. Cependant, comme *P. canaliculata* est une crevette d'assez grande taille et comme elle a été capturée par deux bateaux différents dans un intervalle de temps restreint, il nous semble assez vraisemblable qu'elle ne s'est introduite que depuis peu dans la Baie Sud de la Mer du Nord ou, qu'elle y est récemment devenue nettement plus commune. On peut se demander si l'espèce a réalisé son expansion à partir du Nord-Ouest de la Mer du Nord ou à partir de la Manche. Nous penchons pour la seconde éventualité. En effet, à la suite des hivers exceptionnellement doux 1988-1989 et 1989-1990, plusieurs Crustacés Décapodes d'origine méridionale ont vu leurs effectifs s'accroître considérablement sur la côte belge (d'UDEKEM d'ACQZ, 1990) et nous avons très récemment observé sur les plages belges

un crabe méridional qui n'avait jamais été signalé en Mer du Nord et dans la Manche orientale (ce dernier fera l'objet d'une note ultérieure). Il n'est pas du tout exclu que l'expansion de *P. canaliculata* s'inscrive dans cette même ligne.

Au cours des années '80, plusieurs Crustacés Décapodes ont été observés pour la première fois dans la Baie Sud de la Mer du Nord (WAGNER, 1980; ADEMA & al., 1982; van NOORT & ADEMA, 1985; données présentes). Comme la capture de beaucoup d'espèces est malaisée et comme certaines ne sont présentes que temporairement dans ce secteur, on a tout lieu de s'attendu à de nouvelles découvertes.

Samenvatting.

De garnaal Processa canaliculata LEACH, 1815 werd voor de eerste maal gevonden in de Belgische kustwateren; het zijn tevens de eerste vangsten voor de Zuidelijke Noordzee. Op 15-XII-1989 ving het Oostendse vissersvaartuig O.32 één exemplaar op de Stroom Bank (tussen Oostende en Westende) vóór de Belgische kust. De O.101, een tweede Oostends vaartuig ving begin februari 1990, op een niet nader gespecificeerde localiteit vóór de Belgische kust, twee exemplaren van de soort. De recente aanwezigheid van P. canaliculata in de Belgische kustwateren is eventueel in verband te brengen met de voorbije zachte winters van 1988-1989 en 1989-1990.

Remerciements.

Nous tenons à exprimer ici nos plus vifs remerciements envers Mr. Eddy ENEMAN et envers l'équipage des chalutiers O.23, O.32 et O.101 pour le matériel qu'ils ont soumis à notre étude.

Bibliographie.

- ADEMA, J.P.H.M., F. CREUTZBERG & G.J. van NOORT, 1982. Notes on the occurrence of some poorly known Decapoda (Crustacea) in the Southern North Sea.- Bijdragen tot Faunistiek van Nederland, IX, Zool. Bijdr., 28: 1-32.
- AL-ADHUB, A.H.Y. & D.I. WILLIAMSON, 1975. Some European Processidae (Crustacea, Decapoda, Caridea).- J. nat. Hist., 9: 693-703.

- ENEMAN, E., 1985. Uit het Natuurhistorisch Archief.- De Strandvlo, 5(1): 3-7.
- FAASSE, M., 1990. Zeldzame Decapoda in Zeeland.- Het Zeepaard, 50(2): 41-44.
- HEEREBOUT, G.R., 1974. Distribution and Ecology of the Decapoda Natantia of the Estuarine Region of the Rivers Rhine, Meuse and Scheldt.- Neth. J. Sea Res., 8(1): 73-93.
- HOLTHUIS, L.B., 1950. Decapoda (K IX) A: Natantia, Macrura Reptantia, Anomura en Stomatopoda (K X).- In: H. BOSCHMA. Fauna van Nederland, 15: 1-166.
- HOLTHUIS, L.B., 1954. Garnalen.- SWG-Tabel, 13: 1-8.
- HOLTHUIS, L.B. & G.R. HEEREBOUT, 1976. De Nederlandse Decapoda (Garnalen, Kreeften, Krabben).- Wet. Meded. K.N.N.V., 111: 1-56.
- HOLTHUIS, L.B., G.R. HEEREBOUT & J.P.H.M. ADEMA, 1986. De Nederlandse Decapoda (Garnalen, Kreeften, Krabben).- Wet. Meded. K.N.N.V., 179: 1-66.
- NOORT, G.J. van & J.P.H.M. ADEMA, 1985. The genus Macropodia LEACH, 1814 in the North Sea and adjacent waters, with the description of a new species.- Zool. Meded., Leiden, 59(28): 363-379.
- NOUVEL, H. & L.B. HOLTHUIS, 1957. Les Processidae (Crustacea Decapoda Natantia) des eaux européennes.- Zool. Verh., Leiden, 32: 1-81.
- SMALDON, G., 1979. British Coastal Shrimps and Prawns.- Syn. Brit. Fauna (N.S.), Academic Press, 15: 1-126.
- UDEKEM d'ACQZ, C. d', 1989. Note sur les Crustacés Décapodes de la jetée orientale du port de Zeebrugge et en particulier sur Processa edulis (RISSO, 1816), Thoralus cranchii (LEACH, 1817) et Pandalina brevis (RATHKE, 1843).- De Strandvlo, 9(1): 13-20.
- UDEKEM d'ACQZ, C. d', 1990. A propos d'un Crustacé Décapode rarement signalé sur la côte belge: Porcellana platycheles (PENNANT, 1777).- De Strandvlo, 10(1): 14-15.
- WAGNER, H.P., 1980. Een vondst van de inktvis Sepiella japonica SASAKI, 1929 en de garnaal Alpheus glaber (OLIVI, 1792) in de Duitse Bocht.- Het Zeepaard, 40(5-6): 108-111.

Avenue du bois des collines, 34
1420 Braine l'Alleud
Belgique

TWEE ZELDZAME GASTEN IN BELGISCHE WATEREN: DE GEHOORNDE SLIJMVIS PARABLENNIUS GATTORUGINE (L., 1758) EN DE RODE BANDVIS CEPOLA RUBESCENS L., 1766.

G. RAPPE

De afgelopen periode is niet alleen gekenmerkt geweest door een historische reeks stormen, maar ook door enkele opmerkelijke vangsten van vissoorten die normaal niet of uiterst zelden de Noordzee binnenkomen. De beide soorten die het onderwerp van deze nota vormen komen normaal zuidelijker van onze wateren voor, tot in Het Kanaal, en langs de westkust van de Britse Eilanden tot Schotland.

Op 13 februari 1990 werd een Gehoornde Slijmvis *Parablennius gattorugine* van ongeveer 10 cm gevangen bij de Stroom Bank (Binnenstroombank) door de O.455 (meded. E. ENEMAN, Oostende). Dit was echter geen alleenstaand geval: enkele weken eerder, rond 25 januari, werd eveneens een exemplaar gevangen in de Westerschelde, blijkens een krantenbericht in "De Stem" van 26 januari (zie elders in deze Strandvlo). Ditzelfde krantenbericht meldt nog dat het van vóór 1940 geleden is dat deze soort nog in Nederland is gezien. Ze werd echter in november 1980 waargenomen in de Oosterschelde. Voor ons land moeten wij zo ver niet terug in de tijd: tijdens de zomer van 1988 (of 1987?) heeft de heer BLANCQUAERT (Ledeberg) een exemplaar van 3-4 cm gevangen op de golfbreker west van het staketsel te Nieuwpoort.

De vangsten van de tweede soort, de Rode Bandvis *Cepola rubescens*, zijn nog spectaculairder. Ondanks het lage totaal van slechts drie exemplaren, is de term "invasie" hier op zijn plaats. Deze exemplaren werden gescheiden in tijd en ruimte gevangen door verschillende vissersvaartuigen. Wij mogen genoegzaam aannemen dat er meer exemplaren de Noordzee zijn binnengekomen.

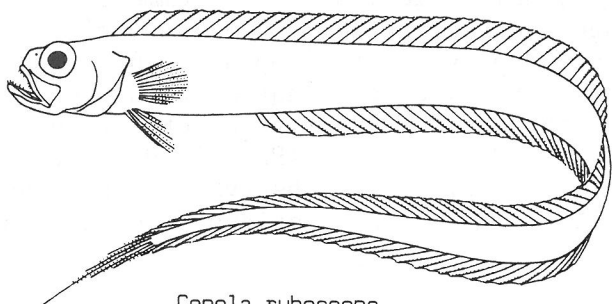
Het eerste exemplaar werd in de nacht van 17 op 18 februari 1990 gevangen door de O.190, ter hoogte van de "pisboei", Nieuwpoort Bank. Het exemplaar was 47 cm lang. De volgende nacht werd door O.255 een exemplaar van 56 cm gevangen buiten de Oostende Bank en in de nacht van 24 op 25 februari ving O.468 een exemplaar van 42 cm bij de Kwinte Bank. Alle exemplaren werden levend, maar in slechte conditie aan wal gebracht en geschonken aan het Zeequa-

rium van Oostende. Daar hebben ze nog slechts korte tijd geleefd. Eén ervan viel als slachtoffer van een Zeedonderpad *Myoxocephalus/ Taurulus* sp., maar werd door de oplettende beheerder gerecupereerd. Deze soort werd voorheen maar één keer, in de jaren zeventig, vastgesteld voor onze kust. In Nederland werd ze nog niet waargenomen, hoewel de huidige invasie mogelijks ook de kustwateren van onze noorderburen heeft bereikt.

De Rode Bandvis leeft normaal in verticale holen in stevige modderbodems. Aangenomen wordt dat de hevige stormen de bodems zodanig hebben verstoord dat de vissen gedoemd zijn een tijd vrijzwemmend door te brengen. Door hun ingegraven leefwijze zijn ze waarschijnlijk slecht aangepast om de hevige stromingen die gepaard gaan met deze stormen te trotseren en "spoelen" ze zo de Noordzee in.

Met dank aan Eddy ENEMAN (Zeeaquarium, Oostende), August GOETHAELS (Oostende) en Dirk BLANCQUAERT (Ledeberg).

Kapelstraat, 3
9890 Ursel

Cepola rubescens
(naar WHEELER, 1978)

A PROPOS D'UN CRUSTACÉ DÉCAPODE RAREMENT SIGNALÉ SUR LA CÔTE BELGE: PORCELLANA PLATYCHELES (PENNANT, 1777).

C. D'UDEKEM D'ACOZ

Le 19-XI-1989 nous avons eu la surprise d'observer trois exemplaires de *Porcellana platycheles* (PENNANT, 1777) au revers de pierres à un niveau modérément bas sur des brise-lames de Knokke-Heist (Duinbergen et Albertstrand).

Cette espèce n'a en effet été signalée que fort sporadiquement sur la côte belge. Elle n'est pas reprise dans l'inventaire des crustacés belges de PELSENEER (1886). LAMEERE (1895, 1938) l'y signale de manière évasive. LELOUP & MILLER (1940) la signale comme abondante dans le bassin de chasse d'Ostende. Ultérieurement, LELOUP & POLK (1967) ne la retrouve plus dans cette station et attribuent sa présence temporaire à une introduction avec des huîtres. Des récoltes régulières de Décapodes effectuées personnellement à Knokke-Heist au cours des années '80 (d'UDEKEM d'ACOZ, 1986; 1989) n'ont permis la capture que de 2 spécimens.

L'espèce est commune au cours de certaines années sur les côtes méridionales des Pays-Bas (WOLFF & SANDEE, 1971). Ces dernières années, l'espèce est longtemps restée sans signalement dans ce pays (HOLTHUIS & al., 1986) mais elle y a très récemment été trouvée à nouveau, à Vlissingen le 2-VIII-1989 (VERKUIL, 1989).

L'hiver doux 1988-1989 a probablement temporairement favorisé cette espèce méridionale. Par ailleurs, d'autres Décapodes sensibles aux hivers rigoureux sur la côte belge y ont été fréquents en 1989: *Diogenes pugilator* (ROUX, 1828) (RAPPE, 1989a), *Pilumnus hirtellus* (LINNAEUS, 1761) (RAPPE, 1989b; observations personnelles), *Necora puber* (LINNAEUS, 1767) (observations personnelles).

Samenvatting.

Het Harig porceleinkrabbetje Porcellana platycheles (PENNANT, 1777) is een soort die zeldzaam aan de Belgische kust voorkomt. In 1989 werd ze echter talrijker dan andere jaren vastgesteld; dit is vermoedelijk het gevolg van de zachte winter 1988-1989.

Bibliographie.

- HOLTHUIS, L.B., C.R. HEEREBOUT & J.P.H.M. ADEMA, 1986. De Nederlandse Decapoda (garnalen, kreeften en krabben).- Wet. Meded. K.N.N.V., 179: 1-66.
- LAMEERE, A., 1895. Manuel de la faune de Belgique. Tome I. Animaux non Insectes.- H. Lamartin, Bruxelles. 639 p.
- LAMEERE, A., 1938. Les Animaux de la Belgique. Tome II. Vers-Mollusques-Arachnomorphes-Crustacés-Myriapodes.- Les Naturalistes Belges, Bruxelles. 131 p.
- LELOUP, E. & D. MILLER, 1940. La flore et la faune du bassin de chasse d'Ostende (1937-1938).- Mém. Mus. r. Hist. nat. Belg., 94: 1-123, pl. 1-3.
- LELOUP, E. & Ph. POLK, 1967. La flore et la faune du bassin de chasse d'Ostende (1960-1961). III. Etude zoologique.- Mém. Inst. r. Sci. nat. Belg., 157: 1-114, pl. 1-3.
- PELSENEER, P., 1886. Note sur la présence de Cardina desmaresti dans les eaux de la Meuse.- Bull. Mus. r. Hist. nat. Belg., 4: 211-222.
- RAPPÉ, G., 1989a. Diogenes pugilator (ROUX) is terug!- De Strandvlo, 9(1): 34-35.
- RAPPÉ, G., 1989b. Het Harig krabbetje Pilumnus hirtellus te Knokke-Heist.- De Strandvlo, 9(2): 39-40.
- UDEKEM d'ACQZ, C. d', 1986. Etude sur la faune de Knokke-Heist. II: Observations sur les Décapodes en Août 1985 et 1986.- De Strandvlo, 6(3): 76-79.
- UDEKEM d'ACQZ, C. d', 1989. Note sur les Crustacés Décapodes de la jetée orientale du port de Zeebrugge et en particulier sur Processa edulis (RISSO, 1816), Thorulus cranchii (LEACH, 1817) et Pandalina brevirostris (RATHKE, 1843).- De Strandvlo, 9(1): 13-20.
- VERKUIL, J., 1989. C.S.-verslag.- Het Zeepaard, 49(6): 149-155.
- WOLFF, W.J. & A.J.J. SANDEE, 1971. Distribution and Ecology of the Decapoda Reptantia of the Estuarine Area of the Rivers Rhine, Meuse and Scheldt.- Neth. J. Sea Res., 5(2): 197-226.

Avenue du bois des collines, 34
1420 Braine l'Alleud
Belgique

REUZEN-EXEMPLAREN VAN DE BLAUWGESTREEPTE SCHAALHOREN *PATINA PELLUCIDA* (LINNAEUS, 1758) TE AUDRESSELLES.

Y. VERHAEGHE

Op 22 juli 1989 vertrokken R. GOETHAELS, R. VANWALLEGHEM en ondergetekende naar Audresselles, een klein plaatsje in de Boulonnais. Het was prachtig weer en het laag tij was erg gunstig.

Vooraleer we het eilandje, een eindje uit de kustlijn gelegen, bezochten spitten we eerst enkele Witte Boormossels *Barnea candida* uit de klei van de strandzone. Ook de mooigekleurde Littorina-soorten kregen de nodige aandacht, maar snel trokken we door het afgaande water naar het rotseilandje. Na eerst een nat pak te hebben opgelopen bereikten we het eilandje waar we verder rustig konden zoeken. Rika toonde ons een kleine zwemmende Zeekat *Sepia officinalis* die vlug dieper water opzocht naarmate we hem naderden. Op de rotsen en in de rotsspleten was de Purperslak *Nucella lapillus* in alle maten en kleuren te vinden. Onze aandacht richtte zich echter vnl. op het roodwiertje *Lomentaria articulata*. Op dit wierdje hielden zich verscheidene kleine slakjes op. Thuis, na zorgvuldig spoelen, sorteerden we diverse drijfhorentjes *Rissoa parva* en haar variëteit *interrupta*, die geheel glad is, uit. Tussen de rotsen ontdekten we ook sifonale openingen, die bij nader toezien bleken afkomstig te zijn van de Ruwe Boormossel *Zirfaea crispata*.

Toen Rika, die al een tijdje de Laminaria-velden onderzocht, ons toeriep dat er grote Blauwgestrepte Schaalhorens *Patina pellucida* te vinden waren, spoedden we ons allen daarheen. Na heel wat zoeken hadden Rika en Yves elk drie exemplaren gevonden. De dieren varieerden in grootte van 3 tot 3,3 cm. Ze zaten telkens op de onderzijde van de lange leerachtige bladeren van het Vingerwier *Laminaria digitata*. Nu heb ik wel *P. pellucida* van Trébeurden (Bretagne) en van Porto (Portugal), maar die meten slechts 1,5 tot 1,7 cm. In FRETTER & GRAHAM (1976) worden de afmetingen 20 x 15 x 7 mm opgegeven. Blijkbaar zijn onze schaalhorens dus reuzen-exemplaren. Het ware misschien interessant dat al wie ooit dergelijke specimens heeft waargenomen dit zou rapporteren.

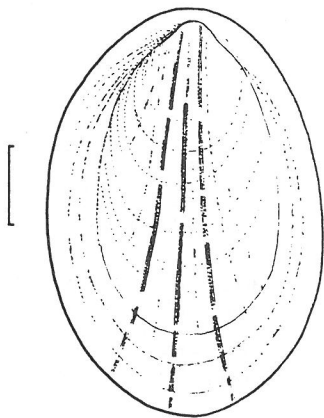
Na nog een kleine wandeling in het stadje Audresselles en na

nog wat nagekaart te hebben over de voorbije dag vertrokken we wel-
gemoed terug naar huis.

Literatuur.

FRETTER, V. & A. GRAHAM, 1976. The Prosobranch Molluscs of Britain and Denmark.
Part 1 - Pleurotomariacea, Fissurellacea and Patellacea.- J. moll. Stud.,
suppl. 1: 1-37.

Stationsstraat, 29
8240 Gistel

Patina pellucida
(naar BEEDHAM, 1972)

HET HARIG KRABBETJE, PILUMNUS HIRTELLUS (LINNAEUS, 1761) OOK TE OOSTENDE-MARIAKERKE.

E. ENEMAN

Naar aanleiding van het artikel van Guido RAPPE in De Strandvlo jg. 9 nr. 2 (RAPPE, 1989) heb ik inlichtingen ingewonnen bij L. & L. VANDEPITTE omtrent het voorkomen van het Harig Krabbetje *Pilumnus hirtellus* op de golfbrekers te Oostende.

Eventjes voorstellen: de eerste L. VANDEPITTE is Luc, de vader van Lieven en beiden Noordzee-aquarianen uit Oostende. Daarom zijn ze dikwijls aan het strand te vinden, al kruiend op garnalen en de bijvangst. Maar ook op de golfbrekers worden met hun bezoek vereerd, daar vangen ze Slijmvisjes *Lipophrys pholis*, Groene Zeedonderpadden *Taurulus bubalis* e.a.

Ook op 19 november 1989, een zondagmorgen bij heel laag water waren ze op zoek op het uiteinde van de golfbreker juist ter hoogte van Zeezicht (Albertushelling) te Mariakerke-Oostende. Daar werden enkele Harige Krabbetjes en kleine (1 tot 4 cm) Noordzeekrabben *Cancer pagurus* loslopend onder de stenen en in spleten aangetroffen. Ook het Porceleinkrabbetje *Pisidia longicornis* en het Harig Porceleinkrabbetje *Porcellana platycheles* werd gevonden, maar dan wel onderaan de stenen die in het slib lagen, ze zaten met hun buikzijde vastgedrukt tegen de steen.

Op 2 januari 1990 werden op dezelfde plaats Harige Krabbetjes aangetroffen, om het te bewijzen kwamen vader en zoon VANDEPITTE bij mij thuis met zo'n exemplaar. In de mosselkluiten vonden ze opnieuw veel kleine Noordzeekrabben en op veel Mossels *Mytilus edulis* zaten ± 1 cm grote Muiltjes *Crepidula fornicata* en 1 Kleine Zeeëgel *Psammechinus miliaris*.

In de voorbije jaren hadden ze op deze golfbreker nog nooit Harige Krabbetjes en Harige Porceleinkrabbetjes aangetroffen, wel gewone Porceleinkrabbetjes, maar dan eerder zelden. Op andere plaatsen van de kust (niet nader bepaald) hadden ze reeds in het verleden enkele keren één Harig Krabbetje en/of één Harig Porceleinkrabbetje aangetroffen, telkens in de zomer (van juli tot september) en nooit zo laat in het jaar zoals nu. In 1989 troffen ze ook tus-

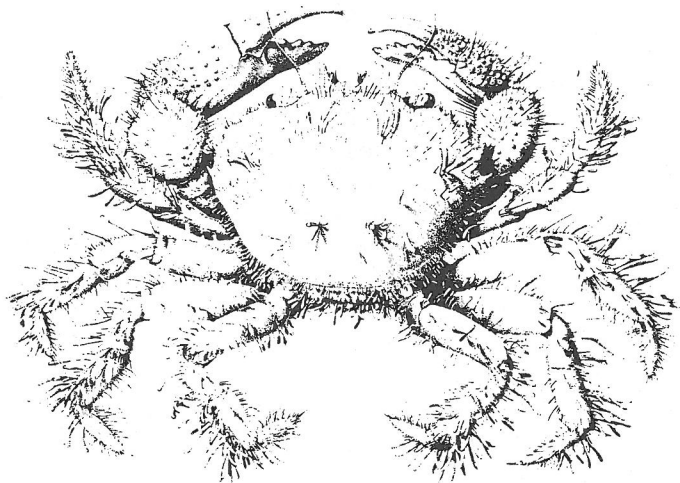

sen juni en oktober op dezelfde plaats bij de laagwaterlijn het heremietkreeftje *Diogenes pugilator* in massa aan.

Literatuur.

RAPPÉ, G., 1989. Het Harig Krabbetje *Pilumnus hirtellus* te Knokke-Heist.- De Strandvlo, 9(2): 39.

Sint Jansstraat, 58
8400 Oostende

Pilumnus hirtellus

(naar HOLTHUIS, HEEREBOUT & ADEMA, 1986)

ANAPAGURUS HYNDMANNI (BELL, 1846), UN CRUSTACÉ DÉCAPODE RAREMENT SIGNALÉ DANS LE BOULONNAIS.

C. D'UDEKEM D'ACQZ

Les signalements du bernard l'hermite *Anapagurus hyndmanni* (BELL, 1846) dans le Boulonnais sont très peu nombreux. BONNIER (1887) l'y signale de la manière suivante: "M. BETENCOURT m'a communiqué un exemplaire pris par lui à marée basse à Equihen (près de Boulogne) et qui diffère du type par la brièveté de ses antennes internes". BOUVIER (1891) le signale sans précision du Pas-de-Calais et SELBIE (1921) le signale sans commentaires de Boulogne, apparemment d'après une communication personnelle de GIARD. Ces deux derniers signalements sont en fait peut-être basés sur le spécimen mentionné par BONNIER (1887). GLAÇON (1977) liste cette espèce comme vivant au large dans le Boulonnais et DAVOULT & RICHARD (1988) la signale au large de Boulogne sur le haut-fond rocheux des Ridens.

Nous en avons observé personnellement deux spécimens sur le flanc Nord de la Pointe de la Crêche à Boulogne-sur-Mer: un exemplaire dans la grande mare profonde du haut de la frange infralittorale près de la partie proximale du môle le 16-IV-1988 et un exemplaire dans une anfractuosité un peu plus bas le 7-IV-1989. Nos deux exemplaires se trouvaient dans des coquilles de *Hinia incrasata* (STROEM, 1768). Cette espèce n'est certainement pas commune dans le Boulonnais mais elle n'y est probablement pas non plus vraiment très rare. Si elle a si rarement été signalée dans cette région, c'est sans doute qu'elle passe facilement inaperçue en raison de sa taille discrète.

A. hyndmanni est connu sur presque toutes les côtes des Îles Britanniques, depuis les Shetlands (SELBIE, 1921), descend jusqu'au Sud du Portugal (NEVES, 1977) et atteint les côtes espagnoles de l'extrême Ouest de la Méditerranée (GARCIA RASO, 1982). Si l'espèce fréquente la côte Nord-Ouest de la Mer du Nord (SELBIE, 1921), elle ne semble avoir été signalée ni sur la côte Sud ni sur la côte Est de cette mer. En Bretagne où elle est très commune, l'espèce se rencontre depuis la zone intertidale jusqu'à 90 mètres sur

des fonds variés: rochers, zostères, sables fins et grossiers, coquilles et maërl (BOURDON, 1965).

Samenvatting.

De heremietkreeft Anapagurus hyndmanni (BELL, 1846) is tot nog toe slechts zeer sporadisch en vaak op onduidelijke wijze uit de Boulonnais gerapporteerd. In het getijdengebied van de Boulonnais vond de auteur 2 levende exemplaren. De betreffende soort is mogelijks minder zeldzaam in deze streek dan vermoed wordt. Omwille van haar kleine afmetingen wordt ze echter moeilijk opgemerkt.

Bibliographie.

- BONNIER, J., 1887. Catalogue des Crustacés Malacostracés recueillis dans la baie de Concarneau.- Bull. Sc. dép. Nord, 2ième sér., 10: 199-262.
- BOURDON, R., 1965. Décapodes - Stomatopodes.- Inventaire de la faune marine de Roscoff. Editions de la Station biologique de Roscoff, 45 p.
- BOUVIER, E.-L., 1891. Etude sur quelques Paguriens recueillis par M.J. de GUERNE sur les côtes de France et de Norvège.- Mém. Soc. zool. France, 4: 393-407.
- DAVOULT, D. & A. RICHARD, 1988. Les Ridens, haut-fond rocheux isolé du Pas de Calais: un peuplement remarquable.- Cah. Biol. Mar., 29: 93-107.
- GARCIA RASO, J.E., 1982. Contributio al estudio de los paguridos (Crustacea Decapoda Anomura) en el litoral sudmediterraneo.- Inv. Pesq., 46(3): 493-508.
- GLAÇON, R., 1977. Faune et Flore du littoral du Pas-de-Calais et de la Manche Orientale.- Editions de l'Institut de Biologie marine et régionale de Wimereux, 51 p.
- NEVES, A.M., 1977. Crustaceos decapodes marinhos de Portugal Continental existentes no Museu Bocage. III. Anomura.- Arq. Mus. Bocage, 2ième sér., 6(10): 153-215.
- SELBIE, C.M., 1921. The Decapoda Reptantia of the Coasts of Ireland. II: Paguridea.- Fish. Ireland Sci. Invest., 1921(1): 1-68, pl. 1-10.

Avenue du bois des collines, 34
1420 Braine l'Alleud
Belgique

KORTE MEDEDELINGEN.GALATHEA INTERMEDIA LILLJEBORG, 1851, UN DÉCAPODE RAREMENT ÉCHOUÉ SUR LA CÔTE BELGE ? 36330

Galathea intermedia LILLJEBORG, 1851, espèce commune au large dans la Mer du Nord (HOLTHUIS & al., 1986), n'a été signalé qu'une seule fois sur la côte belge dans le Strandvlo. DESENDER (1981) en mentionne un exemplaire obtenu par un pêcheur très près de la côte à Oostduinkerke, le 24-II-1980. Le 17-X-1987, après une assez forte tempête, nous en avons trouvé 3 exemplaires vivants également à Oostduinkerke, 2 dans des touffes d'*Alcyonidium diaphanum* et 1 dans une touffe d'*Electra pilosa*. Le 18-X-1987, nous en avons trouvé un exemplaire également dans une touffe d'*A. diaphanum*, à Bray-Dunes, en France, tout près de la frontière franco-belge. En septembre 1987, nous en avons également récolté 4 exemplaires échoués vivants dans le Boulonnais (DE GRAVE & d'UDEKEM d'ACQZ, 1988). Nous n'en avons plus récolté depuis sur la côte belge et dans le Boulonnais. Il est possible que l'espèce aie été plus fréquente qu'à l'ordinaire en 1987 dans l'Est de la Manche et dans le Sud de la Mer du Nord. L'examen régulier des touffes d'*A. diaphanum* fraîchement échouées devrait permettre de voir si *G. intermedia* est réellement sporadique sur nos plages ou si elle passe inaperçue en raison de sa taille discrète.

Bibliographie.

- DE GRAVE, S. & C. d'UDEKEM d'ACQZ, 1988. Waarnemingen betreffende de mariene fauna in het noorden van Frankrijk gedurende 1987.- De Strandvlo, 8(2): 86-99.
DESENDER, K., 1981. Garnalen, kreeften en krabben (Decapoda) langs de Westkust.- De Strandvlo, 1(2): 32-37.
HOLTHUIS, L.B., G.R. HEEREBOUT & J.P.H.M. ADEMA, 1986. De Nederlandse Decapoda (garnalen, kreeften en krabben).- Wet. Meded. K.N.N.V., 179: 1-66.

Cédric d'UDEKEM d'ACQZ

MOLLUSKEN VAN HET STRAND TE OOSTDUINKERKE. 36331

Eind augustus 1989 deed mevrouw M.-Th. VANHAELEN interessante schelpenvondsten in gruisbankjes te Oostduinkerke (Ster der Zee). Elf Turridae en een klein slakje (afbeelding zie VANHAELEN, 1989) konden niet op naam gebracht worden. Op de laatste jaarvergadering verzorgde mevr. VANHAELEN mij deze exemplaren ter determinatie.

De Turridae kon ik determineren als *Bellaspira rufa* (MONTAGU, 1803). Het andere slakje is duidelijk een Ringicula; het betreft *Ringicula ventricosa* (SOWERBY, 1824). Deze laatste soort is niet meer vertegenwoordigd in de actuele Europese fauna. GLIBERT (1958) noteert ze in België uit Miocene en Pliocene afzettingen. Tegen het einde van het Plioceen verdween *R. ventricosa* uit het Noordzeebekken (GLIBERT, 1958; JANSSEN, 1984); in het Middellandse Zee-bekken daarentegen leefde de soort nog verder tot in het Kwartair (PARENZAN, 1970).

De interpretatie van het voorkomen van *B. rufa* is echter ingewikkelder. Noch bij ons noch in Nederland wordt de soort als autochtoon beschouwd (JANSSEN, 1975; BACKELJAU, 1986). *B. rufa* werd levend waargenomen in zuidoost Engeland (SEAWARD, 1982). WOOD (1872-1874) vermeldt de soort (juiste identificatie ?) als twijfelachtig uit Oud-Pleistocene afzettingen, verder noteert hij ze wel uit het "Post-glacial" van March (vermoedelijk te correleren met ons Eemien). SPAINK (1975) verzamelde *B. rufa* uit boringen uit het Nauw van Calais en de Zuidelijke Noordzee (51° en 52° NB). Zowel in Nederland als in België werd, voor zover mij bekend, *B. rufa* nooit *in situ* als fossiel gevonden. Voortgaande op de conservatietoestand van de schelpen (5 witte ex. -vaak met roze tot lichtbruine tint-, glanzend met goed bewaarde oppervlaktesculptuur; 1 wit duidelijk gekristalliseerd ex. met goed bewaarde opp. sculptuur, 5 lichtbruine ex. met aanzienlijk afgesleten opp. sculptuur) is het mogelijk dat het ten dele om recent adventief en ten dele om fossiel materiaal gaat. In het laatste geval zou de herkomst (Jong)-Pleistocene kunnen zijn.

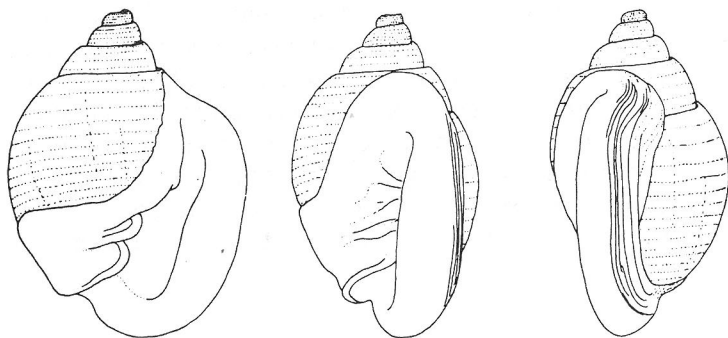
Literatuur.

BACKELJAU, Th., 1986. Lijst van de recente mariene mollusken van België.- Studiedocumenten K. Belg. Inst. Natuurwet., 29: 1-106.

- GLIBERT, M., 1958. Tableau stratigraphique des mollusques Néogène de la Belgique.-
Bull. Inst. r. Sci. nat. Belg., 34(32): 1-20.
- JANSSEN, A.W., 1975. Systematische lijst van Nederlandse recente en fossiele mol-
lusken.- Meded. Werkgr. Tert. Kwart. Geol., 12(4): 115-170.
- JANSSEN, A.W., 1984. Mollusken uit het Mioceen van Winterswijk-Miste.- Bibliotheek
van de K.N.N.V., 36: 1-451, pl. 1-82.
- PARENZAN, P., 1970. Carta d'identità delle conchiglie del Mediterraneo. Vol. I.
Gasteropodi.- Ed. Bios Taras (Taranto), 1-283, tav. I-LIII.
- SEAWARD, D.R., 1982. Sea Area Atlas of the Marine Molluscs of Britain and Ireland.-
Nature Conservancy Council (Shrewsbury), 53 p., 746 maps.
- SPAINK, G., 1975. Voorlopige lijst van mollusken gevonden in de Noordzee- en Ka-
naalboringen.- Intern rapport, Afd. Macropal. Rijks Geol. Dienst (Haarlem),
1-13 (niet gepubliceerd).
- VANHAELEN, M.Th., 1989. Enkele waarnemingen van het strand tussen Koksijde en Oost-
duinkerke tijdens en na de warme zomer van 1989.- De Strandvlo, 9(4): 117-120.
- WOOD, S.V., 1872-1874. Supplement to the Monograph of the Crag Mollusca. Vol. III.
Univalves and Bivalves.- Palaeontological Society (London), p. I-XXXI, 1-231,
pl. I-XI, addendum plate.

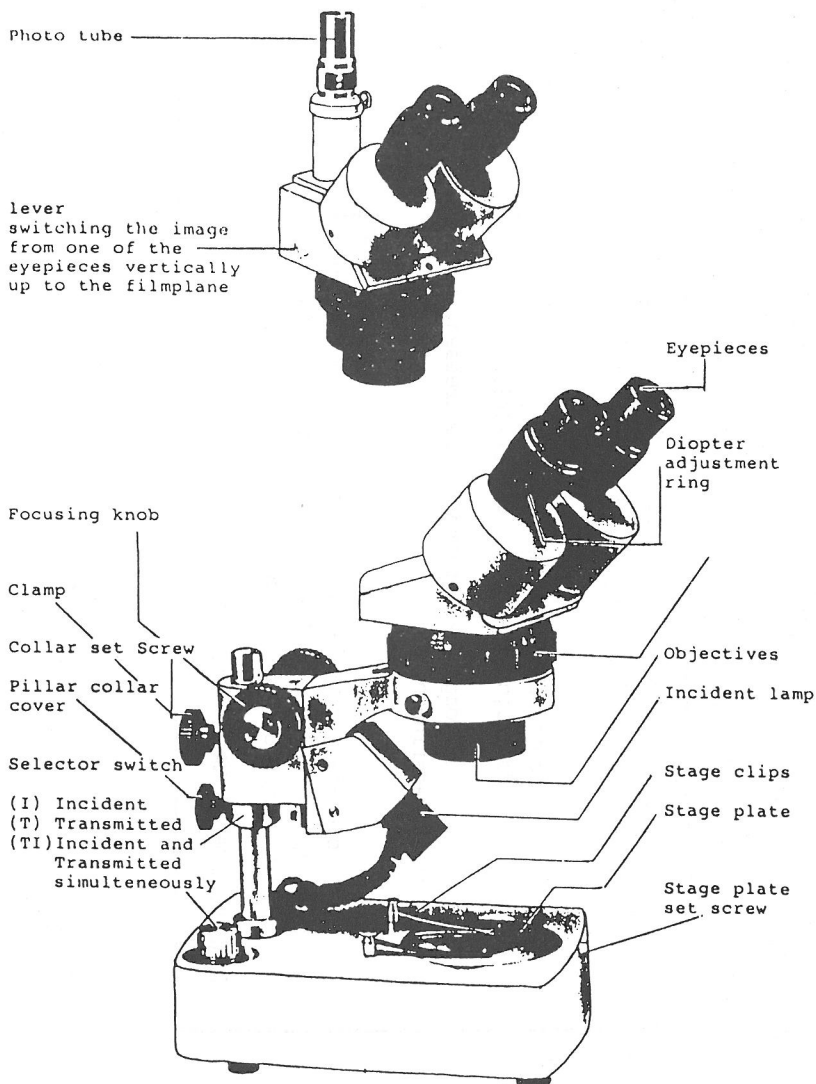
Emmanuel DUMOULIN

Ringicula ventricosa
(naar JANSSEN, 1984)

FIRMA DE PUTTER
ST. JACOBSTRAAT 32, 8000 BRUGGE
050/33.47.88

EUROMEX MICROSCOPEN EN STEREOMICROSCOPEN

Vraag vrijblijvend onze kleurencatalogus.
Enorme keuze, lage prijzen !! zeer goede kwaliteit !!
Donderdag gesloten.

JEUGDHERBERG "DE PLOATE"

LANGESTRAAT, 82

8400 OOSTENDE

TEL. 059/70.54.84

NATUUREDUCATIEF MAATWERK voor individuele leden, gezinnen, groepen en scholen (volgens leeftijdsgroep, budget en aanvraag thema).

VOLLEDIG UITGEWERKTE dag-, halvedag en meerdaagse verblijven. Geleide strandwandelingen.

INRICHTEN van studiedagen, kadervorming, congressen, seminaries en vergaderingen.

"ALLES INBEGREPEN"-PROGRAMMAS: volpension accommodatie, uitstappen, opdrachten, werkbladen, didactisch en educatief materiaal, documentatie en een degelijke begeleiding door onze gidsen.

GROENE WINKEL, NATUUR-INFOCENTRUM en VOGELASTIEL.

AANWIJZINGEN VOOR AUTEURS

In "De Strandvlo" worden originele artikels i.v.m. de mariene en brakwaterfauna en flora van de kusten van West-Europa in het algemeen en van België in het bijzonder opgenomen. Tevens worden literatuurbesprekingen, excursieverslagen, korte mededelingen, verzoeken en bestuursaangelegenheden opgenomen.

Kopij in machineschrift of zeer duidelijk met de hand geschreven wordt aan de redacteur bezorgd liefst vóór de 15de van de maanden februari, mei, augustus of november. Tekeningen in zwarte inkt op een afzonderlijk vel papier maken. Zwart-wit foto's, op wit glanzend papier afgedrukt, kunnen ook gepubliceerd worden. In de tekst moet ofwel naar de afbeeldingen verwezen worden, ofwel dient een onderschrift met de auteur en jaartal aangeduid (volgens de regels van de nomenclatuur). Latijnse namen in de tekst dienen enkel van de auteursnaam te zijn voorzien. Literatuercitaten in de tekst omvatten enkel de auteur en jaartal, b.v.:

"Volgens LELoup (1952) is de soort vrij zeldzaam aan onze kust." of
"De soort is vrij zeldzaam aan onze kust (LELoup, 1952)."

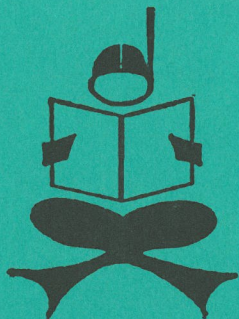
Deze citaten verwijzen naar een literatuurlijst achteraan het artikel, waarin de publicaties als volgt worden verzameld. In geval van een boekwerk (niet in een serie verschenen), in volgorde: auteur(s), jaartal van uitgave, titel, uitgeverij, aantal bladzijden, aantal platen en/of tabellen (enkel vermelden als deze niet gepagineerd zijn).

B.v.: EBEN, W., 1884. De Weekdieren van België.- J. Vuylsteke (Gent), 116 p., 7 pl.
In geval van een tijdschriftartikel moet de gestandaardiseerde afkorting van de naam van het tijdschrift gebruikt worden, b.v.:

POLK, Ph., 1962. Bijdrage tot de kennis der mariene fauna van de Belgische kust.
II. Waarnemingen aangaande het voorkomen en de voortplanting van Botryllus schlosseri (PALLAS, 1766).- Natuurwet. Tijdschr., 44(1-2): 21-28, 1 pl.

Indien het artikel een voor de wetenschap nieuw of zeldzaam gegeven bevat (b.v. een nieuwe soort voor een faunagebied, een belangrijke waarneming over de biologie van een species, ...) dan is een korte samenvatting in het engels of het frans zeer wenselijk. Ten alle tijde kan met de redacteur overlegd worden over bijkomende problemen.

Boekhandel — Librairie
UNIVERS SOUS - MARIN

Koninklijke Baan, 90
B 8460 KOKSIJDE

Boekhandel UNIVERS SOUS-MARIN is gespecialiseerd in een brede waaier aan onderwerpen met betrekking tot de waterwereld.

U vindt er een ruime keuze aan boeken over aquariologie, malacologie, ichthyologie, ... Ook strandgidsen, determinatiewerken voor diverse groepen mariene invertebraten, e.d.m. zijn er te vinden.

De winkel is alle dagen open, behalve op dinsdag. Een boekenlijst is op aanvraag te bekomen. Aankoop per briefbestelling is mogelijk.

Doorlopende tentoonstelling van schelpen en koralen.